

NIKOLAI KOZLOV – OMUL DIPLOMAȚIEI ȘI AL CĂRȚII

Elina BOLGARINA,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Resumat: *Articolul se axează pe o temă nestudiată - viața și munca lui Nikolai Iakovlevici Kozlov (?-1846), unul dintre primii directori ai Bibliotecii Publice Guberniale din Chișinău. Biblioteca Publică Gubernială a fost deschisă în anul 1832. Nikolai Kozlov a fost și diplomat de rang înalt în Imperiul Rus. În anul 2021 se împlinesc 175 de ani de la stingerea din viață a bibliotecarului Nikolai Kozlov.*

Cuvinte-cheie: *Nikolai Kozlov; Biblioteca Publică Gubernială din Chișinău, eseu biografic.*

Abstract: *The article studies the life and works of Nikolai Yakovlevich Kozlov (? – 1846), one of the first directors of the Province Public Library, established in Chișinău in 1832, who previously was the higher ranked Russian diplomat of the late 18th – early 19th century. This year we mark the 175 years since his death.*

Keywords: *Nikolai Kozlov; the Province Public Library in Chișinău; biographical essay.*

În istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova sunt pagini necercetate prin timp. Una dintre ele este despre activitatea celui de-al doilea director al Bibliotecii Publice Guberniale din Chișinău, în anii 1835-1846, a lui Nikolai Iakovlevici KOZLOV. În anul 2021 se împlinesc 175 de ani de la stingerea din viață, personalitate notorie care merită să fie studiată cu toată atenția.

Începutul studierii despre acest om a fost elaborat de către istoricul și bibliologul Petru Ganenco, fost director al Bibliotecii de Stat al RSSM, în anii 1965-1984 și până în 1987 – director-adjunct pentru știință, care a consacrat activității progresiste a bibliotecarului Kozlov multe pagini inspirate în monografiile sale despre istoria bibliotecii. Între timp, au văzut lumina tiparului și alte surse istorico-bibliografice, și acum,

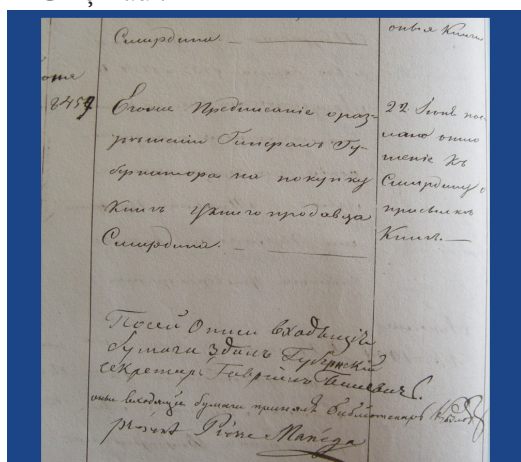
probabil, este momentul să încercăm să preluăm ștafeta simbolică de la savantul și bibliograful P. Ganenco – deschidem unele paranteze, punctăm niște etape ale vieții și muncii lui Nikolai Kozlov, care, de fapt, a fost și un diplomat rus de excepție, și unul dintre primii directori al Bibliotecii Publice Guberniale din Chișinău.

Data nașterii lui Nikolai Kozlov nu se cunoaște (aproximativ anii '70 ai secolului al XVIII-lea). S-a stins din viață la 20 aprilie 1846, la Chișinău.

Și-a început activitatea profesională în 1783, în domeniul diplomației, la Colegiul de Afaceri Externe al Imperiului Rus din Sankt Petersburg, ca student, apoi actuar. În anul 1793 a participat la misiunea diplomatică solemnă rusă la Constantinopol, condusă de ambasadorul Mihail Ilarionovici Kutuzov, în calitate de traducător. Și-a

continuat activitatea la Ambasada Rusiei în capitala Imperiului Otoman până în 1809. În perioada anilor 1811-1818 este primul în istorie consul general al Rusiei în Statele Unite ale Americii, cu reședința în Philadelphia.

După finalizarea misiunii în America, revine la muncă în Colegiul de Afaceri Externe al Rusiei în Sanct Petersburg (în general și-a dedicat patruzeci de ani de viață diplomației ruse). Dar în 1824 părăsește colegiul pentru a ocupa, pe parcurs, diverse posturi de stat în gubernia Novorosia și Basarabia. Începând cu anii '30 al secolului al XIX-lea, activează la Chișinău. În 1835 l-a schimbat pe Gavriil Bilevici, primul director al Bibliotecii Publice din Chișinău, la propunerea generalului-gubernator de Novorosia și Basarabia, Mihail Voronțov. Acesta menționa că, Nikolai Kozlov "...va aduce un folos considerabil prin cunoștințele sale vaste și prin talentul său Bibliotecii publice din Chișinău".

Semnăturile bibliotecarilor la cartea de inventar a Bibliotecii Publice Guberniale din 1835: Gavriil Bilevici, Nikolai Kozlov și Petru Manega (membru al Consiliului de patronaj al bibliotecii).

Luând în primire biblioteca în anul 1835, Nikolai Iakovlevici Kozlov a găsit în ea 580 de cărți. Convingându-se de faptul că Biblioteca dispunea de un fond prea mic, el a întreprins măsuri de completare sistematică. N.Kozlov selecta minuțios literatură conform propriei concepții burgheze, fiind adept al dezvoltării economice și culturale rapide a țării. Chiar din mărturiile lui N. Kozlov, aflăm că, la evaluarea și selecția cărților, el "se conducea întotdeauna de principiul: cărțile procurate trebuie să

aducă acum și în viitor un mare folos vizitatorilor Bibliotecii din Chișinău". Garnitura de cărți, achiziționată de el în anul 1835 de la editorul și vânzătorul de cărți rus A. Smirdin, se numărau 1143 volume de literatură rusă și străină, editată preponderent în anii '30 ai secolului al XIX-lea. Mai mult de jumătate din volume era literatură artistică, preponderent operele clasicilor ruși – Pușkin, Krîlov, Fonvizin, Derjavin, ș.a., iar literatura străină era oglindită de lucrările lui: Byron, Shakespeare, Schiller, W. Scott, Voltaire etc.

Datorită acțiunilor insistente ale lui Nikolai Kozlov, întocmirii de către el a listelor de cărți și periodice necesare bibliotecii, dialogului permanent, prin corespondență, cu conducerea guberniei și a orașului, Biblioteca Publică Gubernială din Chișinău a început să se completeze mult mai activ și sistematic cu publicații. În anii '40 ai sec. al XIX-lea biblioteca abona anual 13-15 titluri dintre cele mai bune ediții periodice din țară și de peste hotare. De asemenea, primea gratuit până la 15 denumiri de ziare și reviste de la diverse instituții de stat și particulare, care își editau publicațiile lor de specialitate.

Biblioteca funcționa doar în orele de zi, ceea ce nu era convenabil pentru cititori și explica vizitarea pasivă a bibliotecii. Un alt obstacol care împiedica, creșterea numărului de cititori era faptul că nu se permitea împrumutul la domiciliu din bibliotecă. Nikolai Kozlov a insistat ca la bibliotecă să fie stabilit împrumutul la domiciliu, elaborând și regulamentul respectiv.

Regulamentul privitor la împrumutul cărților la domiciliu, elaborat de către directorul Bibliotecii Publice Guberniale N.Kozlov a dat rezultate îmbucurătoare: numărul cititorilor în anul 1843 erau 341 de persoane, iar în anul 1846 a crescut până la 1328 de persoane.

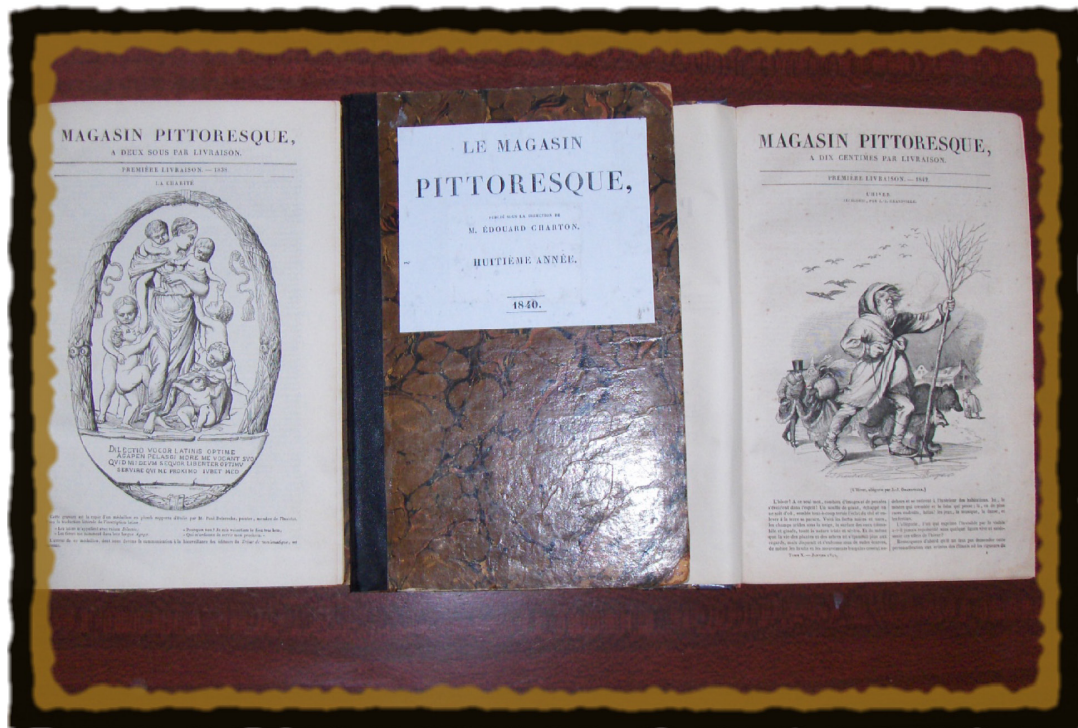
Bibliotecarul N.Kozlov se străduia mereu să completeze numărul de cititori ai bibliotecii. El scria guvernatorului suplimentar la propunerile sale: "... Pentru a păstra numărul actual de vizitatori ai bibliotecii și, totodată, pentru a face cât mai captivantă... ar fi deosebit de utilă procurarea nu numai a celor mai de seamă opere ale literaturii

noastre contemporane, dar și alte publicații periodice franceze dintre cele mai importante”.

Nikolai Kozlov a lucrat în funcția de director a Bibliotecii Publice Guberniale până la sfârșitul vieții sale. La 7 aprilie al anului 1846, el a informat guvernatorul Basarabiei P. I. Fedorov, scriind cerere de eliberare din funcția sa de director, dar la 20 aprilie a decedat subit, după cum menționa și guvernatorul în raportul său, “a fost răpit de o boala cruntă, într-o luptă grea și îndelungată de viață”.

Colecția Bibliotecii Publice Guberniale includea, în 1846, după moartea lui Nikolai Kozlov, 2644 volume de cărți, 30 de titluri de ediții periodice, 63 de titluri de atlasuri, hărți și desene. Până în prezent în colecția BNRM se păstrează ediții din anii: 1838, 1840 și 1842 ale almanahului francez *Le Magasin Pittoresque*, achiziționate pentru colecție de directorul bibliotecii N.Kozlov.

Nikolai Ia. Kozlov a fost consilier de stat în conformitate cu Tabelul rangurilor în Imperiul Rus, decorat cu ordinul Sf. Anna, cl. II. (în anul 1814).

Revistele franceze „Le Magasin Pittoresque” din anii 1838, 1840, 1842 procurate de Nikolai Kozlov pentru BPG.

Referințe bibliografice:

1. GANENCO, Petru. Scrieri istorice. Vol. I. Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918, Chișinău: Biblioteca Națională, 2001. 196 p. ISBN 9975-9991-1-5. - P. 78-95.
2. VARTA T., Varta I. Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în documente de arhivă. Chișinău: BNRM, 2012. 364 p. ISBN 978-9975-4368-6-1. – P. 24-217
3. БОЛГАРИНА, Э.Л. Российский дипломат и кишиневский библиотечарь: загадка Николая Козлова. In: Вестник БАЕ. 2019, Nr. 1, pp. 77-86. ISSN 2658-4921
4. БОЛХОВИТИНОВ, Н.Н. Русско-американские отношения, 1815-1832. Москва: Наука, 1975. 626 p. - P. 32-39
5. БОЛХОВИТИНОВ, Н.Н. Становление русско-американских отношений, 1775–1815. Москва: Наука, 1966. 639 p. - P. 432-437, 492-531, 563, 577, 583
6. ГАНЕНКО, П. История Кишиневской публичной библиотеки (1830-1917). Chișinău: Cartea Moldovenească, 1966. 114 p. - P. 46-54.